

بررسی نقش واسطه‌ای عزت‌نفس بر انگیزش تحصیلی و اضطراب اجتماعی دانشجویان دانشگاه کاتب

داود نجفی^۱

حمیدالله شریفی^۲

چکیده

هدف از تحقیق حاضر بررسی نقش واسطه‌ای عزت‌نفس^۳ بر انگیزش تحصیلی^۴ و اضطراب اجتماعی^۵ دانشجویان دانشگاه کاتب است؛ زیرا بین اضطراب اجتماعی و عزت‌نفس با انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاتب رابطه معناداری وجود دارد. در این تحقیق از روش تحقیق از نوع توصیفی-مقطعی و از نظر نوع استفاده از نتایج، کاربردی است. جامعه آماری تحقیق را کلیه دانشجویان دانشگاه کاتب در سال تحصیلی ۱۳۹۸ تشکیل می‌دادند که از بین آن‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری لایه‌ای تصادفی، حجم نمونه به تعداد ۳۴۱ نمونه تعیین گردید. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های، مقیاس اضطراب اجتماعی بک (۱۹۸۸)، انگیزش تحصیلی هارتر (۱۹۸۰، ۱۹۸۱) و عزت‌نفس آیزنک (۱۹۷۶) استفاده شده است. داده‌ها از طریق روش آماری تحلیل رگرسیون خطی تجزیه و تحلیل شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اضطراب اجتماعی، انگیزش تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی نمی‌تواند؛ اما عزت‌نفس، اضطراب اجتماعی و انگیزش تحصیلی دانشجویان را به‌صورت جداگانه می‌تواند پیش‌بینی کند؛ طوریکه با بلند رفتن عزت‌نفس، اضطراب اجتماعی دانشجویان کاهش یافته و انگیزش تحصیلی آنان افزایش می‌یابد و با کاهش عزت‌نفس، اضطراب اجتماعی دانشجویان افزایش یافته و انگیزش تحصیلی آنان نیز کاهش می‌یابد؛ اما اگر عزت‌نفس به‌عنوان متغیر واسطه‌ای (میانی) عمل کند، اضطراب اجتماعی، انگیزش تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی می‌تواند.

کلیدواژه‌ها: اضطراب، اضطراب اجتماعی، عزت‌نفس، انگیزش، انگیزش تحصیلی

۱. ماستری مدیریت آموزشی دانشگاه بین‌المللی المصطفی-کابل و استاد دانشگاه ابوریحان-کابل. ایمیل آدرس: d.najafi2012@gmail.com

۲. گروه قرآن و علوم تربیتی، مجتمع آموزش عالی علوم انسانی اسلامی، جامعه المصطفی العالمیه، غزنی، افغانستان. ایمیل: sharifih54@gmail.com

3. Self-esteem

4. Educational Motivation

5. Social Anxiety

مقدمه

اختلال اضطراب اجتماعی که سابقاً فوبیای اجتماعی نامیده می‌شد، اختلالی فراگیر است. زمانی که فرد در جمع دیگران قرار می‌گیرد یا باید جلوی آن‌ها کاری انجام دهد، دچار ترس شدید و فراگیری می‌شود. افراد مبتلا به این اختلال از هرگونه موقعیت اجتماعی که تصور می‌کنند، ممکن است در آن، رفتار خجالت‌آوری داشته باشند، می‌ترسند یا از هرگونه وضعیتی که امکان دارد دیگران آن را منفی ارزیابی کنند، اجتناب می‌کنند. این افراد انتظار دارند از سوی دیگران، طرد یا به‌طور منفی قضاوت شوند. (نوروزی و دیگران، ۱۳۹۵: ۱۵۵) افراد دارای اختلال اضطراب اجتماعی در مواجهه با رویدادها، رفتار اجتنابی و گریز از خود نشان می‌دهند. (کراسکی^۱ و دیگران، ۲۰۱۴: ۱۰۳۶)

اضطراب یا فوبیای اجتماعی دارای ویژگی ترس بیش از حد و ناتوان کننده در موقعیت‌های اجتماعی یا موقعیت‌هایی است که فرد مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. این اضطراب می‌تواند کاملاً انحصاری و تنها دربرگیرنده یک موقعیت ترس‌آور و یا عمومی باشد که تقریباً تمامی جنبه‌های عملکرد اجتماعی و تحصیلی را در بر می‌گیرد. این اضطراب که در بین نوجوانان که دارای شیوع زیاد است، در طبقه‌بندی آموزشی و قانونی نیز کاربرد دارد و باعث «نقص جدی هیجانی»^۲ می‌گردد؛ طوریکه طبق گفته کستلو و همکاران نقص جدی هیجانی عبارت است از همراه شدن تشخیص بالینی با «اختلال در عملکرد که اصولاً با نقش عملکردی کودک در خانواده، مدرسه یا فعالیت‌های اجتماعی تداخل نموده و آن را محدود می‌سازد». (چورپیتا، ۱۳۹۵: ۳۰) حدود ۸۰ درصد موارد این اختلال از آغاز نوجوانی تا دهه دوم زندگی (جوانی) شکل می‌گیرد. (آستین و آستین^۳، ۲۰۰۸: ۱۱۱۶) بنابراین دانشجویان گروهی هستند که اضطراب را تجربه می‌کنند و در چند دهه گذشته، تحقیقات متعددی درباره اضطراب دانشجویان انجام شده است. دانشجویان اضطراب اجتماعی را در دوران

1. Craske MG,

2. Serious emotional disturbance

3. Stein MB, Stein DJ.

تحصیل دانشگاهی خود تجربه می‌کنند؛ زیرا با موقعیت‌های استرس‌آمیزی در دوران تحصیل روبرو می‌شوند که بر تمام جنبه‌های زندگی شخصی آن‌ها تأثیرگذار است. دوران تحصیل دانشگاهی، مقدمه‌ای برای شروع بزرگ‌سالی و تصمیم‌گیری شغلی است. مشکلات خاص این دوره، مشکلاتی در مورد اساتید و هم‌صنفی‌ها، تفاوت‌های فرهنگی و بحران هویت،^۱ ارتباط با دیگران و رویارویی با موقعیت‌های اجتماعی است. مشکلات و بحران‌های خاص دوره تحصیلی می‌تواند باعث افزایش اضطراب شود. دانشجویانی که اضطراب بالایی دارند، نشانه‌های اضطرابی را در تمام دوران تحصیل خود تجربه می‌کنند که در نهایت، بر عملکرد تحصیلی آن‌ها تأثیرگذار است. نتایج تحقیق دیگری نشان داد که احتمالاً ابتلا به اضطراب اجتماعی در دانشجویان بالا است. این مسئله در شکل‌گیری روابط جدید، برای تعامل با دیگران می‌شود و به تدریج، آن‌ها از سخنرانی در جمع اجتناب می‌کنند که همین عامل هم بر پیشرفت تحصیلی و هم در تصمیم‌گیری شغلی تأثیر نامطلوبی دارد. دانشجویان که اضطراب اجتماعی دارند، موقعیت‌های اجتماعی مبهم را منفی ارزیابی می‌کنند و به دلیل سوگیری بر دانش اطلاعات^۲ و رفتارهای اجتنابی، ارتباط خود را با دیگران کاهش می‌دهند. (نوروزی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۵۶) از طرف دیگر میان عزت‌نفس، انگیزش پیشرفت، پیشرفت تحصیلی و انگیزش تحصیلی دانشجویان هم بستگی معناداری وجود دارد. (بیابانگرد، ۱۳۸۴: ۵)

عزت‌نفس درجه تأیید و ارزشی است که شخص نسبت به خود احساس می‌کند و یا قضاوتی است که فرد نسبت به ارزش خود دارد. (اسمیت و دیگران^۳، ۲۰۰۲: ۲) عزت‌نفس هسته مرکزی ساختارهای روان‌شناختی فرد است که وی را در برابر اضطراب محافظت نموده و آسایش خاطر وی را فراهم می‌آورد. عزت‌نفس سپر محافظ در مقابله با فشارهای روانی است که از فرد در مقابل وقایع فشارآور منفی زندگی حمایت می‌کند. فردی که از احساس خود ارزشمندی بالایی برخوردار است،

1. Identity crisis
2. Biased in formation processing
3. Smith & others.

به راحتی قادر است با تهدیدها و وقایع فشار آور بیرونی و از هم پاشیدگی سازمان روانی، بدون تجربه برانگیختگی منفی، مواجه شود. (کلیور و ساندلر^۱، ۱۹۹۲: ۴۱۱) لذا اشخاص دارای اضطراب اجتماعی عزت نفس ضعیف دارند و احساس حقارت می‌کنند. (انجمن روان پزشکی آمریکا، ۱۳۸۱: ۶۷۸)

تحقیقات گوناگونی پیرامون رابطه اضطراب اجتماعی و عزت نفس صورت گرفته است و تمام تحقیقات به نتیجه یکسانی رسیده است که بین اضطراب اجتماعی و عزت نفس رابطه منفی معنادار وجود دارد. اضطراب اجتماعی بسیار ناتوان کننده است و می‌تواند کیفیت زندگی فرد را کاهش می‌دهد، از آنجا که دوران تحصیل بخش مهمی از زندگی دانشجویان است، این تحقیق تبیین کننده نظریات اضطراب اجتماعی و عزت نفس بر انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاتب است که از جهت علمی و کاربردی بسیار ضرورت دارد. با یافته‌های این تحقیق، سعی داریم بینم که آیا اضطراب اجتماعی، انگیزش تحصیلی را پیش بینی می‌کند و نقش واسطه‌ای عزت نفس به عنوان متغیر میانی برای پیش بینی اضطراب اجتماعی و انگیزش تحصیلی در میان جامعه آماری این تحقیق چقدر مؤثر است.

در مرحله گردآوری اطلاعات، محقق فرآیندی را آغاز می‌کند که طی آن یافته‌های میدانی و کتابخانه‌ای گردآوری شده و به روش استقرایی طبقه‌بندی و سپس تجزیه و تحلیل می‌گردد و به این صورت سؤال‌های تدوین شده خود را مورد ارزیابی قرار داده، بر اساس نتایج آزمون سؤال‌ها، نتیجه‌گیری و پاسخ مسئله خود را می‌یابد. بنابراین با توجه به اهمیت اعتبار اطلاعات و تبیین مسئله مورد نظر محقق، اطلاعات کتابخانه‌ای و توزیع پرسشنامه گردآوری شده است. اطلاعات لازم برای آزمون سؤالات از طریق پرسشنامه‌های کتبی استاندارد انگیزش تحصیلی هارتر، اضطراب اجتماعی بک و عزت نفس آیزنگ به دست آمده است. پرسشنامه ترکیبی از سه پرسشنامه استاندارد است که به ترتیب دارای ۳۳ سؤال، ۲۱ سؤال و ۳۰ سؤال است و وضعیت موجود انگیزش تحصیلی، اضطراب اجتماعی و عزت نفس را اندازه‌گیری

می‌کند. نظر به اینکه پرسشنامه‌ها استاندارد است، برای هر پرسشنامه از یک نوع طیف نمره‌گذاری استاندارد استفاده شده است.

در تحلیل رگرسیون ما یک مدل پیش‌بینی کننده را با داده‌های خودمان پردازش می‌دهیم و از مدل و نتایج به دست آمده برای پیش‌بینی مقادیر یک متغیر وابسته از روی یک یا چند متغیر وابسته استفاده می‌کنیم.

۱. توصیف جمعیت شناختی

جامعه آماری این تحقیق، ۳۳/۱۳ درصد از دانشجویانی که در تحقیق حاضر مشارکت داشته‌اند، دارای سن بین ۱۵ تا ۲۰ سال، ۵۰/۱۴ درصد دارای سن ۲۱ تا ۲۵ سال، ۱۳/۱۹ درصد دارای سند ۲۶ تا ۳۰ سال و ۳/۵۱ درصد نیز دارای سند ۳۱ تا ۳۵ سال بوده‌اند.

۹۷/۰۶ درصد از دانشجویانی که در تحقیق حاضر مشارکت داشته‌اند، از مقطع تحصیلی لیسانس و ۲/۹ درصد نیز دانشجویان مقطع تحصیلی ماستری بوده‌اند.

۵۳/۹۵ درصد از دانشجویانی که در تحقیق حاضر مشارکت داشته‌اند، مرد و ۴۶/۰۴ درصد نیز زن بوده‌اند.

۷۵/۹۵ درصد از دانشجویانی که در تحقیق حاضر مشارکت داشته‌اند، مجرد و ۲۴/۰۹ درصد نیز متأهل بوده‌اند.

۲. یافته‌های آمار توصیفی

لازم به ذکر است که کلیه پرسشنامه‌های استفاده شده در این تحقیق، هر پرسشنامه آلفای کرونباخ آن محاسبه شده است. آلفای کرونباخ پرسشنامه انگیزش تحصیلی ۰/۷۰، آلفای کرونباخ پرسشنامه اضطراب اجتماعی ۰/۷۵ و آلفای کرونباخ پرسشنامه عزت‌نفس ۰/۷۲ محاسبه شده است.

جدول زیر نشان دهنده شاخص‌های توصیفی متغیرهای تحقیق

شاخص / متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
انگیزش تحصیلی	۳۴۱	۲۱/۹۸	۱۳/۶۰
اضطراب اجتماعی	۳۴۱	۲۱/۹۸	۱۳/۳۸
عزت نفس	۳۴۱	۲۱/۹۸	۵/۲۱

شاخص‌های توصیفی متغیرهای این تحقیق، انگیزش تحصیلی تعداد ۳۴۱ نفر، میانگین ۲۱/۹۸ و انحراف معیارش ۱۳/۶۰، اضطراب اجتماعی تعداد ۳۴۱ نفر، میانگین ۲۱/۹۸ و انحراف معیارش ۱۳/۳۸، عزت نفس تعداد ۳۴۱ نفر، میانگین ۲۱/۹۸ و انحراف معیارش ۵/۲۱ است.

۳. یافته‌های آمار استنباطی

جدول (۹-۱) نشان‌دهنده شاخص‌های استنباطی متغیرهای تحقیق

فرضیه‌ها	متغیرها	Beta	T	Sig
فرضیه اول فرعی تحقیق	اضطراب اجتماعی و انگیزش تحصیلی	-۰/۰۸	-۱/۱۳۸	۰/۲۵
فرضیه دوم فرعی تحقیق	عزت نفس و انگیزش تحصیلی	۰/۱۹	۲/۸۱	۰/۰۰۵
فرضیه اصلی تحقیق	اضطراب و عزت نفس با انگیزش تحصیلی	۰/۱۶	۱/۸۶۳	۰/۰۵۰

۴. پاسخ به فرضیه اصلی تحقیق

در فرضیه اصلی ادعا شده بود که بین اضطراب اجتماعی و عزت نفس با انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاتب رابطه معناداری وجود دارد. تجزیه و تحلیل آماری بین این متغیرها با در نظر گرفتن نقش عزت نفس به عنوان متغیر میانجی (واسطه‌ای)،

نشان می‌دهد که این فرضیه مورد قبول قرار می‌گیرد. چون ($T\text{-value}=1/863$) و مقدار ($P\text{-value}=0/050$) و کمتر از $0/05$ است.

۵. پاسخ فرضیات فرعی تحقیق

در فرضیه فرعی اول ادعا شده بود که بین اضطراب اجتماعی و انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاتب رابطه معناداری وجود دارد. تجزیه و تحلیل آماری بین این دو نشان می‌دهد که این فرضیه مورد قبول قرار نمی‌گیرد؛ زیرا ($T\text{-value} = 1/138$) و مقدار ($P\text{-value}=0/25$) و بیشتر از $0/05$ است.

در فرضیه دوم ادعا شده بود که بین عزت‌نفس و انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاتب رابطه معناداری وجود دارد. تجزیه و تحلیل آماری بین این دو نشان می‌دهد که این فرضیه مورد قبول قرار می‌گیرد؛ زیرا ($T\text{-value}= 2/81$) و مقدار ($P\text{-value} = 0/005$) و کمتر از $0/05$ است.

مدل مفهومی این تحقیق به صورت زیر است:

نظر به مدل مفهومی فوق، اضطراب اجتماعی $0/08$ - انگیزش تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. به عبارت دیگر اضطراب اجتماعی به صورت مستقیم انگیزش تحصیلی را پیش‌بینی کرده نمی‌تواند، ولی عزت‌نفس $0/19$ انگیزش تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند؛ اما اگر عزت‌نفس به عنوان متغیر میانی آورده شود، اضطراب اجتماعی $0/51$ - انگیزش تحصیلی را پیش‌بینی کرده می‌تواند؛ یعنی هر چه اضطراب اجتماعی افزایش پیدا کند، انگیزش تحصیلی کاهش می‌یابد.

بحث و نتیجه‌گیری

از تجزیه و تحلیل پرسشنامه‌های این تحقیق چنین استنباط می‌شود که اضطراب اجتماعی به صورت مستقل انگیزش تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی نمی‌کند؛ اما در صورتیکه عزت‌نفس نقش واسطه‌ای بین اضطراب اجتماعی و انگیزش تحصیلی داشته باشد، اضطراب اجتماعی می‌تواند انگیزش تحصیلی را پیش‌بینی نماید؛ زیرا بین اضطراب اجتماعی و عزت‌نفس رابطه منفی معنادار و بین عزت‌نفس و انگیزش

تحصیلی رابطه مثبت معنادار است.

در رابطه با فرضیه اصلی تحقیق، «به نظر می‌رسد بین اضطراب اجتماعی و عزت نفس با انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاتب رابطه معناداری وجود دارد»، نتایج جدول شاخص‌های استنباطی متغیرهای تحقیق بیانگر این است که Beta متغیرهای این تحقیق ۰/۱۶ است، t متغیرهای این تحقیق ۱/۸۶ و Sig (درصد معناداری) این متغیرها ۰/۰۵۰ است، بناءً $P \leq 0/05$ است که بیانگر رابطه معنادار میان اضطراب اجتماعی و عزت نفس با انگیزش تحصیلی است. نظر به ضریب بتا نشان‌دهنده این است که متغیرهای این تحقیق همسو با هم است و اضطراب اجتماعی در صورتیکه عزت نفس به عنوان متغیر میانجی باشد، انگیزش تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند؛ یعنی با افزایش اضطراب اجتماعی، انگیزش تحصیلی کاهش پیدا می‌کند و کاهش اضطراب اجتماعی، انگیزش تحصیلی دانشجویان افزایش می‌یابد. نتایج حاصل از این فرضیه با مطالعات ذوالفقاری و هاشمی (۱۳۹۸) مبنی بر باورهای فراشناختی در افراد مبتلا به اختلال اضطراب اجتماعی، مطالعات رضا پور میر صالح و همکاران (۱۳۹۱) مبنی بر تأثیر آموزش مهارت‌های ابراز وجود در افزایش جرئت ورزی و عزت نفس دانش آموزان کم‌جرئت دختر، مطالعات شریفی در آمدی و قاسمی داوری (۱۳۹۱) مبنی بر مقایسه بینش هیجانی، میزان عزت نفس و افسردگی در دختران، مطالعات محمدی نیا (۱۳۹۶) مبنی بر مقایسه عزت نفس، خودکارآمدی و اضطراب اجتماعی دانش آموزان، مطالعات مسعودنیا (۱۳۸۸) مبنی بر بررسی رابطه بین عزت نفس، اضطراب اجتماعی در دانشجویان دوره کارشناسی، مطالعات هرمزی نژاد و دیگران (۱۳۷۹) مبنی بر رابطه ساده و چندگانه متغیرهای عزت نفس، اضطراب اجتماعی و کمال‌گرایی با ابراز وجود دانشجویان، مطالعات نوروزی و دیگران (۱۳۹۴) مبنی بر بررسی رابطه بین جو دانشگاه با انگیزش تحصیلی دانشجویان، مطالعات آل نگار و دیگران (۲۰۱۳) مبنی بر کمال‌گرایی و اضطراب اجتماعی در میان دانشجویان دانشگاه در مالزی، مطالعات کراسکی و دیگران (۲۰۱۴) مبنی بر آزمایش تصادفی و کنترل شده

رفتاردرمانی شناختی اضطراب اجتماعی و مطالعات رایپی و دیگران (۲۰۱۱) مبنی بر تأثیر ادراک شده از رفتارهای اضطراب اجتماعی بر زندگی افراد در کشورهای آسیای شرقی و غربی، مطابقت دارد.

در رابطه با فرضیه اول فرعی تحقیق، «بین اضطراب اجتماعی و انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاتب رابطه معناداری وجود دارد»، نتایج جدول شاخص‌های استنباطی متغیرهای تحقیق بیانگر این است که Beta متغیرهای این تحقیق $0/08 -$ است، t متغیرهای این تحقیق $1/138 -$ و Sig (درصد معناداری) این متغیرها $0/25$ است، بناءً $P \geq 0/05$ است که بیانگر نداشتن رابطه معنادار میان اضطراب اجتماعی و انگیزش تحصیلی است. نظر به ضریب بتا نشان‌دهنده این است که متغیرهای این تحقیق غیرهمسو باهم است و اضطراب اجتماعی انگیزش تحصیلی را پیش‌بینی نمی‌کند. نتایج حاصل از این فرضیه با مطالعات نوروزی، میکائیلی و عیسی زادگان (۱۳۹۵) مبنی بر شیوع شناسی اختلال اضطراب اجتماعی در دانشجویان دانشگاه ارومیه و ظهیری ناو و رجبی (۱۳۸۸) مبنی بر بررسی ارتباط گروهی از متغیرها با کاهش انگیزش تحصیلی دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی، مطالعات فارولدن و دیگران (۲۰۰۳) مبنی بر تأثیر اختلالات اضطرابی بر پیشرفت تحصیلی، مطالعات ریگورام و ماتیاس (۲۰۱۴) مبنی بر مطالعه‌ای در مورد بروز اضطراب اجتماعی در بین دانشجویان پرستاری و ارتباط آن با سازگاری حرفه‌ای و مطالعه ولز و کلارک (۱۹۹۷) مبنی بر هراس اجتماعی: رویکردی شناختی، مطابقت ندارد.

در رابطه با فرضیه دوم فرعی تحقیق، «بین عزت‌نفس و انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاتب رابطه معناداری وجود دارد»، نتایج جدول شاخص‌های استنباطی متغیرهای تحقیق بیانگر این است که Beta متغیرهای این تحقیق $0/19$ است، t متغیرهای این تحقیق $2/81$ و Sig (درصد معناداری) این متغیرها $0/005$ است، بناءً $P \leq 0/05$ است که بیانگر داشتن رابطه معنادار میان عزت‌نفس و

انگیزش تحصیلی است. نظر به ضریب بتا نشان دهنده این است که متغیرهای این تحقیق همسو با هم است و عزت نفس، انگیزش تحصیلی را پیش بینی می کند. نتایج حاصل از این فرضیه با مطالعات حسینی نسب و وجدان پرست (۱۳۸۱) مبنی بر بررسی رابطه عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پایه و علوم انسانی مراکز تربیت معلم و مطالعات کوشکی، گلشنی و شیروانی (۱۳۹۱) مبنی بر رابطه رقابت جویی و عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانشجویان و مطالعات بیابانگرد (۱۳۸۴) مبنی بر رابطه میان عزت نفس، انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان سال سوم دبیرستان های تهران، مطالعات یوسفی، فرخی و صرامی (۱۳۹۲) مبنی بر فراتحلیل عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی، مطالعات بیرن (۲۰۰۰) مبنی بر رابطه بین اضطراب، ترس و عزت نفس در بین نوجوانان و مطالعات دوکز و مارتینز مبنی بر تأثیر جنسیت بر عزت نفس نوجوانان مطابقت دارد.

فهرست منابع

۱. آزاد، حسین. (۱۳۷۴). آسیب‌شناسی روانی، چاپ دوم. تهران: نشر بعثت.
۲. انجمن روان‌پزشکی آمریکا. (۱۳۸۱). راهنمای تشخیص و آماری اختلال‌های روانی (DSM-IV)، (ترجمه: دکتر محمدرضا نیکخو و هامایاک آوادیس یانس). تهران: نشر سخن.
۳. بیابانگرد، اسماعیل. (۱۳۸۴). «رابطه میان عزت‌نفس، انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان سال سوم دبیرستان‌های تهران»، مجله مطالعات روان‌شناختی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهراء (س)، دوره اول، شماره ۴ و ۵، صص ۵-۱۸.
۴. چورپیتا، بروس ف. (۱۳۹۵). درمان شناختی رفتاری اضطراب در کودکان: رویکرد واحد پردازش‌های، (ترجمه: کتابیون حلمی)، چاپ دوم. تهران: کتاب ارجمند.
۵. حسینی نسب، سید داود؛ وجدان پرست. (۱۳۸۱). «بررسی رابطه عزت‌نفس با پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پایه و علوم انسانی مراکز تربیت معلم»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تبریز، شماره ۱۸۳، ۱۸۴، صص ۱۰۱-۱۲۶.
۶. ذوالفقاری، مهسا؛ هاشمی، مرضیه. (۱۳۹۸). «باورهای فراشناختی در افراد مبتلا به اختلال اضطراب اجتماعی»، فصلنامه روانشناسی و علوم رفتاری ایران (سال پنجم)، شماره ۱۹، صص ۸۴-۹۱.
۷. رضا پور میر صالح، یاسر و همکاران. (۱۳۹۱). «تأثیر آموزش مهارت‌های ابراز وجود در افزایش جرئت‌ورزی و عزت‌نفس دانش آموزان کم‌جرئت دختر پایه سوم تا پنجم ابتدایی شهر تهران»، دو فصلنامه علمی و پژوهشی دانشگاه شاهد، سال نوزدهم، شماره ۷، صص ۷۷-۹۰.
۸. شریفی درآمدی، پرویز؛ قاسمی داوری، لیلا. (۱۳۹۱). «مقایسه بینش هیجانی، میزان عزت‌نفس و افسردگی در دختران بزه دیده و بزه ندیده ۱۵ تا ۱۸ سال شهر تهران در سال ۱۳۸۹-۹۰»، فصلنامه افراد استثنایی، سال دوم، شماره ۷، صص ۱۱۵-۱۳۱.

۹. ظهیری ناو، بیژن؛ رجبی، سوزان. (۱۳۸۸). «بررسی ارتباط گروهی از متغیرها با کاهش انگیزش تحصیلی دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی»، دوماهنامه علمی-پژوهشی دانشگاه شاهد، سال شانزدهم، شماره ۳۶، صص ۶۹-۸۰.
۱۰. کوشکی، شیرین، گلشنی، فاطمه، شیروانی، بهاره. (۱۳۹۱). «رابطه رقابت‌جویی و عزت‌نفس با پیشرفت تحصیلی دانشجویان»، مجله تحقیقات روان‌شناختی، دوره ۴، شماره ۱۳، صص ۸۹-۹۹.
۱۱. محمدی نیا، مهدی. (۱۳۹۶). «مقایسه عزت‌نفس، خودکارآمدی و اضطراب اجتماعی دانش آموزان کم‌توان ذهنی با و بدون تجربه مدارس عادی شهرستان خرم‌آباد در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶»، (پایان‌نامه فوق‌لیسانس ادبیات و علوم انسانی، رشته روانشناسی تربیتی)، دانشگاه قم.
۱۲. مسعود نیا، ابراهیم. (۱۳۸۸). «بررسی رابطه بین عزت‌نفس و اضطراب اجتماعی در دانشجویان دوره کارشناسی»، دوماهنامه علمی-پژوهشی دانشگاه شاهد، سال شانزدهم-شماره ۳۷ آبان ۱۳۸۸، صص ۴۹-۵۸.
۱۳. نادری، عزت‌الله؛ سیف‌نراقی، مریم. (۱۳۸۸). «روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی (با تأکید بر علوم تربیتی)»، تهران: نشر ارسباران.
۱۴. نوروزی، رضا علی و دیگران. (۱۳۹۴). «بررسی رابطه بین جو دانشگاه با انگیزش تحصیلی دانشجویان (ارتباطی، مشارکتی، دانشجو محوری، معنوی)، (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه اصفهان)»، مجله: فرهنگ در دانشگاه اسلامی ۱۴/سال پنجم، شماره اول، صص ۷۶-۱۰۰.
۱۵. نوروزی، مرسده، میکائیلی، فرزانه، عیسی زادگان، علی. (۱۳۹۵). «شیوع شناسی اختلال اضطراب اجتماعی در دانشجویان دانشگاه ارومیه»، مجله پزشکی ارومیه، دوره بیست و هفتم، شماره دوم، صص ۱۵۵-۱۶۶.
۱۶. هرمزی نژاد، معصومه و دیگران. (۱۳۷۹). «رابطه ساده و چندگانه متغیرهای عزت‌نفس، اضطراب اجتماعی و کمال‌گرایی با ابراز وجود دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز»،

مجله علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، دوره سوم، سال هفتم، شماره‌های ۳ و ۴، صص ۲۹-۵۰.

۱۷. یوسفی، یوسف؛ فرخی، نورعلی و صرامی، غلامرضا. (۱۳۹۲). «فرا تحلیل عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی»، فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۱۳(۴)، ۱۴۰-۱۳۴.

منابع انگلیسی

18. Al-Naggar R, Bobryshev Y, Alabsi M. (2013). "Perfectionism and social anxiety among university students in Malaysia". *ASEAN Journal of Psychiatry*. 14(1): 51-58.
19. Byrne B. (2000). "Relationship between anxiety, fear, self-esteem, and coping strategies in adolescence". *Journal of Adolescence*, 35: 201-215.
20. Craske MG, Niles AN, Burklund LJ, Wolitzky Taylor KB, Vilaradaga JCP, Arch JJ, et al (2014). "Randomized controlled trial of cognitive behavioral therapy and acceptance and commitment therapy for social phobia: outcomes and moderators". *J Consultant Clinic Psychology*. 82 (6): 1034 – 1048.
21. Farvolden P, Mancini C, Van Ameringen M. (2003). "The impact of anxiety disorders on educational achievement". *Journal of Anxiety Disorders*, 17 (5), 561-571.
22. Field, Andy P. (2000). "Discovering Statistics Using SPSS for Windows: Advanced Techniques for the Beginner". SAGE.
23. Kliever, W. & I. N. Sandler (1992). "Locus of control and self-esteem as moderators of stressor symptom relation in children and adolescents". *Journal of Abnormal Child Psychology*, 20(40). 398-413.
24. Rapee RM, Kim J, Wang J, Liu X, Hofmann SG, Chen J, et al. (2011). "Perceived impact of socially anxious behaviors on individuals' lives in Western and East Asian countries". *Behavior Ther*, 42 (3): 485-492.
25. Reghuram R, Mathias J. (2014). "A study on occurrence of social anxiety among nursing students and its correlation with professional adjustment in

selected nursing institutions at Mangalore”. Nitte University J Health Science, 4 (2).

26. Smith E. E. Nolen-Hoeksema S. Fredrickson B. & Louftus G. (2002). “Atkinson and Hilgard’s Introduction to Psychology”. New York Wadsworth Publ 47.

27. Stein MB, Stein DJ. (2008). “Social anxiety disorder”. Lancet 371: 1115- 1125.

28. Wells A. and Clark D.M. (1997). “Social phobia: a cognitive approach. In G.C.L. Davey, Phobias a handbook of theory, research and treatment”. Chichester: John Wiley. (pp. 3-26).

